

SXEDIO.453

19.12.1956: ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΡΑΓΚΛΙΦ: Η ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΣΤΟΥΣ ΚΥΠΡΙΟΥΣ ΝΕΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΜΕ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΤΟΙΜΑΣΕ Ο ΒΡΕΤΤΑΝΟΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΛΟΓΟΣ ΛΟΡΔΟΣ ΡΑΝΤΓΚΛΙΦ

Στις **19** Δεκεμβρίου **1956**, δόθηκαν στη δημοσιότητα οι προτάσεις του βρετανού συνταγματολόγου Λόρδου Ράντγκλιφ για το Κυπριακό. Ο Λόρδος Λάντγκλιφ είχε έλθει στην Κύπρο για επαφές και εκτίμηση της κατάστασης στις **14** Ιουλίου του ίδιου χρόνου και είχε επαφές με διάφορα πρόσωπα. Για τις προτάσεις Ράντγκλιφ είχαν ενημερωθεί τόσο η Ελλάδα όσο και η Τουρκία.

Με τις προτάσεις του ο Λόρδος Ράντγκλιφ εισηγείτο συγκυριαρχία του Κυβερνήτη με πολιτική Κυβέρνηση της Κύπρου που θα ασκούσε το δικαίωμα της αυτοκυβέρνησης.

Στον Κυβερνήτη επιφυλάσσονταν οι εξουσίες σχετικά με τις εξωτερικές υποθέσεις, την άμυνα και την εσωτερική ασφάλεια, δηλαδή τα καίρια πόστα της διοίκησης.

Για την αυτοκυβέρνηση προτεινόταν η δημιουργία Βουλής, η οποία θα αποτελείτο από Πρόεδρο, αναπληρωτή Πρόεδρο και **36** μέλη. Η σύνθεση της Βουλής θα ήταν ως εξής: **24** Έλληνες, έξι Τούρκοι και έξι μέλη που θα διορίζονταν από τον Κυβερνήτη και θα αντιπροσώπευαν τις μικρότερες κοινότητες.

Η Βουλή θα μπορούσε να αποτελέσει απαρτία αν παρίσταντο μόνο δέκα από τα **36** μέλη δηλαδή αρκούσε η παρουσία μόνο των Τούρκων και των διοριζομένων βουλευτών προκειμένου να συνέλθει το Σώμα και να πάρει αποφάσεις που θα δέσμευαν όλο τον Κυπριακό λαό.

Σύμφωνα με τις προτάσεις θα υπήρχε Πρωθυπουργός και Υουργικό Συμβούλιο και πέντε Υπουργεία, όπως

επίσης κι ειδικό γραφείο (Υπουργείο) για τις Τουρκοκυπριακές υποθέσεις.

Οι προτάσεις πρόβλεπαν επίσης ειδικές δικλίδες ασφάλειας για τους Τουρκοκυπρίους ώστε να μη είναι εκτεθειμένοι, έναντι της πλειοψηφίας.

Με το Σύνταγμα εισαγόταν η αρχή των χωριστών πλειοψηφιών στη Βουλή: Για τη θέσπιση οποιουδήποτε Νόμου από τη Βουλή, ο οποίος θα αφορούσε αποκλειστικά οποιοδήποτε θέμα των Τουρκοκυπρίων, χρειαζόταν η πλειοψηφία των δύο τρίτων των Τουρκοκυπρίων.

Θέση προσφερόταν επίσης και στους Τούρκους και στο Τριμελές Ανώτατο Δικαστήριο το οποίο θα αποτελείτο από ένα Αρχιδικαστή (Βρετανό), ένα Τουρκοκύπριο και ένα Ελληνοκύριο.

Στον Κυβερνήτη δινόταν υπερεξουσία να διορίζει τον Πρωθυπουργό από τα μέλη της Βουλής, αλλά η υποχρέωση αυτή δεν ήταν απόλυτη, δηλαδή μπορούσε να διορίσει και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, το οποίο κατά την κρίση του, μπορούσε να απολαύει της εμπιστοσύνης της Βουλής.

Στον Κυβερνήτη ακόμα θα υπάγονταν οι εξωτερικές υποθέσεις, θέματα άμυνας και εσωτερικής ασφάλειας, η ραδιοφωνία, ο έλεγχος της Παιδείας ενώ δεν ήταν καθόλου υποχρεωμένος να κυρώνει τους Νόμους που θα ενέκρινε η Βουλή.

Του δινόταν επίσης το δικαίωμα να εκδίδει διατάγματα τα οποία θα υπερίσχυαν των Νόμων και δεν θα μπορούσαν να προσβληθούν στο Ανώτατο Δικαστήριο.

Οι προτάσεις θεωρήθηκαν ετεροβαρείς προς τους Έλληνες. Εκτός από την καθιέρωση των χωριστών πλειοψηφιών για νόμους που αφορούσαν τους Τουρκοκυπρίους, υπήρχε η δυνατότητα σύγκλησης της Βουλής πιο ευχερέστερο με τη συνεργασία μόνο των τούρκων Βουλευτών ενώ στο Ανώτατο μπορούσε ο Κυβερνήτης με τη συνεργασία και πάλι των Τούρκων να απορρίπτει οποιαδήποτε προσφυγή σε Νόμους.

Ακόμα με τις προτάσεις δεν γινόταν καμιά ανφορά στο αίτημα για αυτοδιάθεση που ήταν το πάγιο αίτημα των Ελληνοκυπρίων.

Το μοναδικό αίτημα των τουρκοκυπρίων που απορριπτόταν ήταν η ίση εκπροσώπηση που ζητούσαν, δηλαδή 50 με 50 τοις εκατό στη Βουλή ενώ αποτελούσαν μια μειοψηφία 20%.

Ωστόσο και σ αυτό το σημείο ο Λόρδος Ράνγκλιφ έσπευδε να διευκρινίσει προς άρση οποιωνδήποτε φόβων των τουρκοκυπρίων:

" Αυτό δεν οφείλεται σε οποιανδήποτε έλλειψη εκτίμησης των φόβων, οι οποίοι βρίσκονται πίσω από την άρνηση αυτή, είναι δε γεγονός ότι με άλλα αποτελεσματικά μέσα, με τα οποία η Τουρκική Κυπριακή και άλλες μικρότερες κοινότητες μπορούν να εξασφαλισθούν, όσον αφορά την πράσιση των ουσιαστικών ειδικών συμφερόντων τους".

Στην εισαγωγή του ο Λόρδος Ράνγκλιφ τόνιζε ακόμα ότι η εισαγωγή του σχεδίου του ότι οι προτάσεις του θα μπορούσαν μόνο να εφαρμοσθούν σε μια περίοδο που δεν θα υπήρχε τρομοκρατία και τα μέτρα έκτακτης ανάγκης δηλαδή αφού σταματούσε τη δράση της η ΕΟΚΑ, αφού ήροντο τα μέτρα έκτακτης ανάγκης και εγκαθιδρυόταν η ειρήνη στη νήσο.

Οι προτάσεις του Λόρδου Ράνγκλιφ έχουν ως εξής:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι προτάσεις δεν πρέπει να μελετηθούν μέσα σε σκηνογραφία, για την οποία δεν περιορίζονται. Πρώτα, δεν καταρτίστηκαν για εισαγωγή στην Κύπρο κάτω από τις συνθήκες που επικρατούν σ αυτή σήμερα. Καταρτίστηκαν για μια Κύπρο στην οποία αφ ενός οι άνθρωποι μπορούν για μια ακόμη φορά να εκφράσουν τις απόψεις τους χωρίς τον φόβο του εκφοβισμού της τρομοκρατίας και στην οποία αφ ετέρου τα μέτρα έκτακτης ανάγκης, τα οποία

διαταράσσουν την κανονική ζωή, έχουν τελειώσει.

Δεύτερο δεν είναι μέσα στη δικαιοδοσία ενός Συντάγματος, που αφορά ένα έδαφος υπό την κυριαρχία της Κυβέρνησης της Αυτής Μεγαλειότητας, να κάμνει πρόνοια είτε υπέρ είτε εναντίον της δυνατότητας αλλαγής του διεθνούς καθεστώτος του.

Τρίτο, οι όροι εντολής, που έχουν ανακοινωθεί από τον Υπουργό των Αποικιών στις 12 Σεπτεμβρίου, 1956, όριζαν ότι οι συστάσεις πρέπει να συμβιβάζονται με ορισμένες ειδικές απαιτήσεις, που περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

" Όπως όλα τα ζητήματα που αναφέρονται στις εξωτερικές υποθέσεις, την άμυνα και την εσωτερική ασφάλεια παραμένουν στα χέρια της Κυβέρνησης της Αυτής Μεγαλειότητας ή του Κυβερνήτη" και όπως, ενώ το Σύνταγμα πρέπει "να βασίζεται στις αρχές της φιλελεύθερης δημοκρατίας" και να παρέχει "ευρύ μέτρο υπεύθυνης αυτοκυβέρνησης", περιέχει "τέτοιες επιφυλάξεις, διατάξεις και διασφαλίσεις οι οποίες δυνατό να είναι αναγκαίες για να παρέχουν δίκαιη προστασία στα ειδικά συμφέροντα των διαφόρων κοινοτήτων".

Ενώ αναγνωρίζεται ότι ένα γραπτό Σύνταγμα δεν είναι τίποτε περισσότερο από ένα νομικό πλαίσιο για ένα πολιτικό σώμα, μέσα στο οποίο ενυπάρχει συμφυής ή ικανότητα ανάπτυξης και εξέλιξης, ένα τούτοις υπό τις ειδικές συνθήκες της Κύπρου, η οποία κυβερνάται εδώ και 25 χρόνια χωρίς πολιτικούς θεσμούς, το πλεονέκτημα έγκειται στην κατασκευή ενός όσον είναι λογικά δυνατό, ακριβούς πλαισίου, ιδιαίτερα όσον αφορά τις εγγυήσεις διατήρησης των κοινοτικών δικαιωμάτων και της ανεξαρτησίας των διακοινοτικών υπηρεσιών. Συνεπώς γίνεται σύσταση για διασφαλίσεις, οι οποίες πραγματικά αποκλείουν οποιαδήποτε τροποποίηση σε ζήτημα ουσίας, το οποίο επηρεάζει τα ειδικά συμφέροντα

των διαφόρων κοινοτήτων.

Προτιμήθηκε μορφή συντάγματος, το οποίο αναγνωρίζει σαφώς την ύπαρξη διαρχίας, η οποία εξυπακούεται στους όρους εντολής. Προτείνεται, συνεπώς όπως γι το επιφυλασσόμενο σ αυτόν πεδίο, ο Κυβερνήτης περιβληθεί με πλήρη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία και όπως αντίστοιχα αφεθεί η τοπική νομοθετική συνέλευση απόλυτος κύριος στο δικό της πεδίο. Το τελευταίο δεν είναι κενή φράση. Δεν γίνεται πρόνοια για έλεγχο συνέλευσης από επίσημους αντιπροσώπους ή με το να υπόκειται η εισαγωγή νομοσχεδίων υπό την έγκριση του Κυβερνήτη.

Επί πλέον δεν υπάρχει πρόθεση όπως επιβραδυνθεί παράδοση των τμημάτων στην αυτοκυβερνώμενη πλευρά με οποιονδήποτε σταδιακό σχέδιο. Μια ευρεία ερμηνεία των όρων εντολής σε σχέση με αυτό είναι να δοθεί ένα δίκαιο αντάλλαγμα για τη σημαντική ελάττωση του πλήρους δυνατού πεδίου της υπεύθυνης αυτοκυβέρνησης, ελάττωση, η οποία είναι το αποτέλεσμα της επιφύλαξης της Αμυνας και της εσωτερικής Ασφάλειας. Ο λαός της Κύπρου είναι ώριμος λαός με μακρές πολιτιστικές παραδόσεις και καθιερωμένο εκπαιδευτικό σύστημα. Για λαό που κατέχει τέτοια θέση είναι επιβεβλημένο, όπως κληθεί να αναλάβει πολιτική ευθύνη, μη επιβληθούν όροι ή περιορισμοί στο προσφερόμενο πεδίο, εκτός αν αυτό είναι εντίμως επάναγκες.

Αναφορικά με το πρόβλημα της λήψης απόφασης σχετικά με το σε ποιο από τα δυο πεδία κυβέρνησης ανήκει μια ειδική νομοθεσία ή εκτελεστική πράξη, δεν θα προέκυπτε ωφέλεια με το να προσπαθήσει κάποιος να δώσει εξαντλητικούς καταλόγους και ορισμούς. Εκείνο το οποίο ενέχει σπουδαιότητα είναι να παρασχεθούν μέσα άρσης, με λογική συζήτηση, οποιωνδήποτε αμφιβολιών ή δυσκολιών, οι οποίες μπορούν να προκύψουν. Προτείνεται, ως εκ τούτου, όπως συσταθεί

Μικτό Συμβούλιο, ένα συμβουλευτικό σώμα, στο οποίο αντιπρόσωποι της πλευράς, η οποία έχει τις επιφυλαγμένες εξουσίες, και της αυτοκυβερνώμενης πλευράς, να τηρούν τους εαυτούς τους ενήμερους ως προς το τί κάμνουν ή προτίθενται να κάμουν.

Αλλά δεδομένου ότι η Άμυνα και η Εσωτερική Ασφάλεια συνεπάγονται ζητήματα, τα οποία δεν μπορούν λογικά να εκτίθενται σε δημόσιες συνεδρίες, ο ίδιος ο Κυβερνήτης πρέπει να αποφασίζει τελικά κατά πόσον ή όχι οι σκοπούμενες πράξεις του εμπίπτουν δεόντως μέσα στο επιφυλαγμένο πεδίο του και επίσης κατά πόσον ή η όχι η νομοθεσία της συνέλευσης υπεισέρχεται στο πεδίο αυτό.

Αφ' ετέρου, ο Κυβερνήτης πρέπει να έχει την εξουσίαν να αναθέτει στη Νομοθετική συνέλευση τη θέσπιση οποιουδήποτε νόμου ή οποία, άν και βρίσκεται στο επιφυλαγμένο πεδίου του, μπορεί κατάλληλα να ανατεθεί στην αυτοκυβερνωμένη πλευρά.

Το κύριο πρόβλημα είναι να εξευρεθεί πλαίσιο, το οποίο να διασφαλίζει όπως η αυτοκυβέρνηση αντικατοπτρίζει αληθινά τη θέληση του λαού, χωρίς να καθίσταται όργανο, με το οποίο μια πλειονότητα που προέρχεται από τη μια κοινότητα να παραμερίζει τις νομικές απαιτήσεις μιας μειονότητας. Η απαίτηση όπως στην Τουρκική Κυπριακή Κοινότητα, παραχωρηθεί πολιτική αντιπροσώπευση ίση με εκείνη της Ελληνικής Κυπριακής Κοινότητας, όπως το **18%** ενός πληθυσμού συμμερίζονται την εξουσία εξ ίσου με το **80%**, δεν έγινε αποδεκτή. Αυτό δεν οφείλεται σε οποιανδήποτε έλλειψη εκτίμησης των φόβων, οι οποίοι βρίσκονται πίσω από την απαίτηση αυτή, είναι δε γεγονός ότι το Σύνταγμα μπορεί να εφοδιασθεί με άλλα αποτελεσματικά μέσα, με τα οποία η τουρκική Κυπριακή και άλλες μικρότερες κοινότητες μπρούν να εξασφαλισθούν όσον αφορά την προάσπιση των ουσιαστικών συμφερόντων τους. Τα μέσα που

συνιστώνται εδώ περιλαμβάνουν την τοποθέτηση των συμφερόντων αυτών κάτω από την προστασία ανεξαρτήτων Δικαστηρίων, όπως επίσης και απ ευθείας πολιτικών μηχανισμών.

Μεγάλη σημασία αποδίδεται στη συνεισφορά την οποία μπορεί να κάμει η δικαστική εξουσία όσον αφορά τη λύση διαφορών μεταξύ των κοινοτήτων και την άρση, με το μέσο αυτό, μεγάλου μέρους των πολιτικών δυσκολιών της αυτοκυβέρνησης στην Κύπρο.

ΟΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σημείωση: Ορισμένες επεξηγηματικές σημειώσεις του Λόρδου Ράντγκλιφ από τη συνοδευτική έκθεση περιλήφθηκαν στην ακόλουθη περίληψη

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

1. Ο σκοπός είναι να διακανονίζει την άσκηση της πολιτικής εξουσίας στην Κύπρο ως έδαφος κάτω από την κυριαρχία της Αυτής Μεγαλειότητας της Βασίλισσας.

ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ

2. Θα υπάρχει Κυβερνήτης που θα διορίζεται από την Αυτή Μεγαλειότητα. Θα υπάρχει Αναπληρωτής Κυβερνήτης, που θα διορίζεται από τον Κυβερνήτη. Θα υπάρχει Νομοθετική Συνέλευση και Υπουργικό Συμβούλιο που θα είναι υπεύθυνο έναντι της Συνέλευσης αυτής.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΞΟΥΣΙΩΝ

Ζητήματα αυτοκυβέρνησης:

3. Με εξαίρεση τα ζητήματα, που επιφυλάσσονται

στον Κυβερνήτη και ορισμένα διακοινοτικά ζητήματα, η γενική εξουσία της θέσπισης νόμων για την καλή διακυβέρνηση της Κύπρου θα ενασκειείται από τη Νομοθετική Συνέλευση.

Οι Νόμοι θα υπόκεινται στην έγκριση του Κυβερνήτη ως συνταγματικού άρχοντος στο όνομα της Αυτής Μεγαλειότητας, αλλά η έγκριση αυτή μπορεί να μη παραχωρείται μόνο σε ειδικές περιπτώσεις όπου αναφέρονται λεπτομερώς πιο κάτω.

Οι Νομοθετικές Εξουσίες της Συνέλευσης θα υπόκεινται στις διασφαλίσεις (αναφέρονται πιο κάτω) οι οποίες προστατεύουν τα συμφέροντα των διαφόρων κοινοτήτων και στις διατάξεις του Συντάγματος για τη θέσπιση Νόμων Εκτακτης Ανάγκης στις περιόδους Δημόσιας Εκτακτης Ανάγκης.

4. Με την επιφύλαξη των ίδιων εξαιρέσεων, Υπουργοί που εκλέγονται από τη Νομοθετική Συνέλευση, θα διευθύνουν την Κυβέρνηση και θα ασκούν την Εκτελεστική Εξουσία. Θα είναι καθήκον του Κυβερνήτη να ενεργεί σύμφωνα με τη συμβουλή τους. Η γενική αντίληψη είναι ότι ο Κυβερνήτης πρέπει να απέχει από ενεργό επέμβαση στο έργο της πλευράς που αυτοκυβερνείται και θα προσλαμβάνει αντί αυτού την ιδιότητα του συνταγματικού άρχοντα στο όνομα της Αυτής Μεγαλειότητας. Δεν θα μετέχει στις συνεδρίες του Υπουργικού Συμβουλίου ή της Νομοθετικής Συνέλευσης.

Ζητήματα Κυβερνήτη.

5. Ο Κυβερνήτης θα έχει εξουσία να θεσπίζει διατάξεις και να ενασκεί Εκτελεστική Εξουσία σε σχέση με

(α) τις εξωτερικές υποθέσεις.

(β) την άμυνα, περιλαμβανομένης της εκπλήρωσης από την Κυβέρνηση της Αυτής Μεγαλειότητας των διεθνών της υποχρεώσεων

(γ) την εσωτερική ασφάλεια.

Διακοινοτικά ζητήματα

6. Για το συμφέρον των διαφόρων κοινοτήτων το Σύνταγμα προνοεί ειδική μεταχείριση για τα θέματα της ραδιοφωνίας και της διακοινοτικής εκπαίδευσης.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

7. Προτείνεται όπως η Νομοθετική Συνέλευση Κύπρου αποτελείται από μια και μόνο Βουλή. Δεν θα προέκυπτε αρκετό όφελος από την ύπαρξη δύο Βουλών, λόγω της σπουδαιότητας, την οποία ενέχει η απλότητα, η πλήρης αντιμετώπιση από μια και μόνο Βουλή της ευθύνης των αποφάσεων της, η αποφυγή των ενοχλητικών ερίδων, οι οποίες μπορούν να προκύψουν από την

ύπαρξη δυο Βουλών, και τέλος, λόγω της σπουδαιότητας του να συγκεντρώνονται όλα τα πολιτικά τάλαντα που υπάρχουν σε μια και μόνο υπεύθυνη Συνέλευση.

Επί πλέον μια δεύτερη Βουλή, ως μέσο προστασίας των δικαιωμάτων των μειοντήτων, θα ήταν απίθανο να αποδειχθεί καλύτερο όργανο από το εδώ συνιστώμενο σύστημα το οποίο επιτρέπει προσφυγή σε ένα αρμόδιο και ανεξάρτητο δικαστήριο.

Συέλευση.

8. Η Συνέλευση θα αποτελείται από ένα Πρόεδρο, ένα Αναπληρωτή Πρόεδρο και **36** άλλα μέλη. **24** μέλη θα εκλέγονται από ψηφοφόρους σε γενικό εκλογικό κατάλογο, από τον οποίο θα αποκλείονται μόνο οι Τούρκοι Κύπριοι και **6** από ψηφοφόρους σε χωριστό Τουρκικό Κυπριακό κατάλογο. Τα υπόλοιπα **6** μέλη θα υποδεικνύονται από τον Κυβερνήτη και θα περιλαμβάνουν πρόσωπα που θα διορίζονται, τα οποία θα αντιπροσωπεύουν τις μικρότερες μειονότητες χωρίς τις διτυπώσεις χωριστών κοινοτικών καταλόγων. Δεν θα υπάρχουν επίσημα μέλη στη Συνέλευση.

Εκλογικά ζητήματα.

9. Το δικαίωμα ψήφου θα επεκτείνεται και στις γυναίκες, το δε κατώτατο όριο ηλικίας για τους ψηφοφόρους θα είναι **21** χρόνια. Εμμονή στον παλιό γνώμονα του δικαιώματος ψήφου μόνο για τους άρρενες δύσκολα θα ήταν σύμφωνο με τις φιλελεύθερες ή προοδευτικές ιδέες.

10. Οι υποψήφιοι για εκλογή ως μέλη πρέπει να είναι ηλικίας μεγαλύτερης των **25** χρόνων. Οι δημόσιοι Υπάλληλοι και πρόσωπα, τα οποία έχουν δώσει όρκο πίστewος προς ξένη δύναμη, εξαιρούνται.

11. Εκλογικές περιφέρειες. Οι **24** εκλογικές

περιφέρειες, οι οποίες πληρούνται από ψηφοφόρους επί του γενικού καταλόγου, θα κατανέμονται στις **6** επαρχίες ως εξής:

Πόλη Λευκωσίας, δύο αστικές περιφέρειες.

Επαρχία Λευκωσίας και πόλη και επαρχία Κερήνειας μαζί **7** αγροτικές περιφέρειες.

Λάρνακα, Λεμεσός και Αμμόχωστος **1** αστική περιφέρεια για κάθε μια και **2,3** και **4** αγροτικές περιφέρειες αντίστοιχα.

Πάφος πόλη και επαρχία μαζί **3** περιφέρειες.

12. Από τις έξι εκλογικές περιφέρειες που πληρούνται από τους τούρκους Κυπρίους ψηφοφόρους, **2** θα κατανεμηθούν στη Λευκωσία και την Κερήνεια μαζί και **1** σε κάθε άλλη από τις **4** επαρχίες.

13. Συχνότητα εκλογών. Η συνέλευση θα διαλύεται αυτόματα μόλις λήξουν τέσσερα χρόνια από την ημερομηνία της προηγούμενης γενικής εκλογής.

14. Εκλογικοί Νόμοι. Η Συνέλευση θα έχει την εξουσία να τροποποιεί με νόμο τις διατάξεις του Συντάγματος, οι οποίες διακανονίζουν τα εκλογικά ζητήματα, που αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό, νοουμένου ότι καμιά τέτοια αλλαγή που επηρεάζει τους Τούρκους Κυπρίους ψηφοφόρους, μέλη ή εκλογικές περιφέρειες, θα τίθεται σε ισχύ, εκτός αν υποστηρίζεται από τα δύο τρίτα τουλάχιστον των Τουρκικών κυπριακών μελών.

Ο Πρόεδρος και ο αναπληρής Πρόεδρος.

15. Αυτοί θα διορίζονται κατά την έναρξη των εργασιών της Συνέλευσης με πλειοψηφία των μελών. Αν είτε ο ένας, είτε ο άλλος από αυτούς, είναι μέλος, η θέση του θα κηρύσσεται κενή και θα διεξάγεται αναπληρωματική εκλογή για την αντικατάστασή του. Αν ο Πρόεδρος είναι Έλληνας Κύπριος, ο Αναπληρωτής Πρόεδρος πρέπει να είναι Τούρκος Κύπριος και

αντίστροφα. Αλλά δεν μπορεί να εκλεγεί Τούρκος Κύπριος, εκτός αν εγκρίνεται από τα δυο τρίτα τουλάχιστον των Τουρκικών Κυπριακών μελών.

Γλώσσα.

16. Ένα μέλος μπορεί να προσφωνεί τη Συνέλευση στην Αγγλική, την Ελληνική ή την τουρκική, νοουμένου ότι άμεση προφορική μετάφραση του λόγου του είτε στη μια από τις δυο γλώσσες, είτε και στις δυο γλώσσες, γίνεται διαθέσιμη, εάν οποιονδήποτε μέλος το ζητήσει και διατάξει ο Πρόεδρος. Οι ομιλίες, καθώς και όλα τα νομοσχέδια και άλλα πρακτικά, θα εκτυπώνονται και στις τρεις γλώσσες.

Μόνιμοι διατάξεις.

17. Πριν από την πρώτη συνεδρία της Συνέλευσης, ο Κυβερνήσεις κανονίζει όπως ετοιμάζεται σειρά μόνιμων διατάξεων, οι οποίες θα διέπουν τις εργασίες της Συνέλευσης, μέχρις ότου οποιοδήποτε μέρος τους τροποποιηθεί με απόφαση της Συνέλευσης. Οι τροποποιήσεις αυτές θα τίθενται σε εφαρμογή μόνο αν μια πλειονότητα των τουρκικών Κυπριακών και διοριζομένων μελών του ψηφίζει υπέρ τους.

Σύνοδοι.

18. Σύνοδοι πρέπει να πραγματοποιούνται τουλάχιστον μια φορά το χρόνο. Ο Κυβερνήτης θα έχει εξουσία να κηρύσσει λήξη των εργασιών της Συνέλευσης ή να διαλύει τη Συνέλευση, αλλά όχι χωρίς συνεννόηση με τον αρχιυπουργό.

Απαρτία.

19. Δέκα μέλη θα αποτελούν απαρτία, οι δε

αποφάσεις θα λαμβάνονται με πλειοψηφία.

Μισθοί και Επιδόματα.

20. Στα μέλη θα πληρώνονται μισθοί και επιδόματα, τα οποία στην αρχή θα ορίζονται από τον Κυβερνήτη.

Ο Γραμματέας της Συνέλευσης.

21. Ο λειτουργός αυτός θα ετοιμάζει και κυκλοφορεί καθημερινές διτάξεις κλπ, θα φυλάσσει πρακτικά, θα κάμνει τη διαλογή των ψήφων και θα είναι υπεύθυνος για τη διοικητική εργασία της Συνέλευσης. Θα είναι μέλος της Δημόσιας Υπηρεσίας και θα διορίζεται από τον Πρόεδρο, ύστερα από συνεννόηση με τον Πρόεδρο της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας.

22. Θα υπάρχει ένας Αναπληρωτής Γραμματέας, ο οποίος θα είναι Τουρκός Κυπrios, αν ο Γραμματέας είναι Έλληνας Κύπριος και αντίστροφα.

Δημοσίευση Νομοσχεδίων.

23. Πριν μεταφερθούν ενώπιον της Συνέλευσης όλα τα νομοσχέδια θα δημοσιεύονται σε μια Επίσημη "Εφημερίδα της Κυβέρνησης".

Έγκριση Νομοθεσίας.

24. Ευθύς μόλις ο Κυβερνήτης δώσει την έγκριση του, ένα Νομοσχέδιο που θα ψηφίζεται από τη Νομοθετική Συνέλευση θα γίνεται Νόμος. Ο Κυβερνήτης μπορεί να μη δίνει την έγκριση του μόνο αν:

(ι) Ένα Νομοσχέδιο αφορά, κατά τη γνώμη του οποιονδήποτε ζήτημα του Κυβερνήτη (δες παράγραφο 5 πιο πάνω), σε τέτοια περίπτωση μπορεί να επιστρέψει

το Νομοσχέδιο με τη δήλωση ότι τότε μόνο μπορεί να δώσει την έγκριση του όταν γίνουν ορισμένες τροποποιήσεις, με τις οποίες το Νομοσχέδιο βγαίνει από την ακτίνα των ζητημάτων του Κυβερνήτη.

(ιι) Αν ένα Νομοσχέδιο φαίνεται ότι συγκρούεται με τις εγγυήσεις ή άλλες διατάξεις του Συντάγματος, σε τέτοια περίπτωση μπορεί να παραπέμψει το Νομοσχέδιο στο Ανώτατο Δικαστήριο για έκδοση απόφασης.

Το τελευταίο αυτό λειτούργημα, η λήψη δηλαδή απόφασης για το έγκυρο των νομοθετικών πράξεων, εκτελείται ευπρόσδεκτα από τα Δικαστήρια πολλών χωρών κάτω από πολλά συστήματα.

25. Επιφύλαξη έγκρισης. Ο Κυβερνήτης θα αναμένει οδηγίες από την Αυτού Μεγαλειότητα πριν δώσει την έγκριση του σε Νομοσχέδια που επηρεάζουν τα ακόλουθα:

(ι) τη σύνθεση και διαδικασία της Νομοθετικής Συνέλευσης.

(ιι) το νόμισμα της Κύπρου ή τον έλεγχο συναλλάγματος.

(ιιι) το Βασιλικό Προνόμιο.

(ιν) τη νομική θέση των επιτρόπων οποιωνδήποτε χρεωγράφων της Κυπριακής Κυβέρνησης, αλλά μόνο στην τελευταία αυτή περίπτωση διατηρείται η εξουσία της άρνησης της έγκρισης, αυτό δε για καθαρά τεχνικούς λόγους.

26. Τουρκικές Κυπριακές Υποθέσεις. Νομοσχέδιο παρουσιαζόμενο για έγκριση πρέπει να συνοδεύεται από πιστοποιητικό του Γενικού Εισαγγελέα, στο οποίο αναφέρεται ότι δεν επηρεάζει οποιοδήποτε ζήτημα αποκλειστικά Τουρκικού Κυπριακού ενδιαφέροντος ή, αν επηρεάζει τέτοιο ζήτημα, ότι ψηφίστηκε με τη συμφωνία των αναγκαίων δυο τρίτων των Τουρκικών Κυπριακών μελών.

27. Δημόσιοι Λειτουργοί. Νομοσχέδια που

επηρεάζουν τη θέση δημόσιου λειτουργού πρέπει να συνοδεύονται από πιστοποιητικό, υπογραμμένο από το Γενικό "Εισαγγελέα και τον Πρόεδρο της Επιτροπής Δημοσίων Υπηρεσιών, ότι πληρούν τις υποχρεώσεις ενός καλού εργοδότη ή δεν συνεπάγονται παράβαση συμβασης όπου υφίσταται τέτοια.

28. Υπό την επιφύλαξη των πιο πάνω, ο Κυβερνήτης θα παρέχει την έγκριση του σε οποιονδήποτε νομοσχέδιο που παρουσιάζεται σ αυτόν.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ

Ο Αρχιυπουργός.

29. Ο Αρχιυπουργός θα ενεργεί ως αρχηγός Κυβέρνηση στα ζητήματα αυτοκυβέρνησης,. Θα διορίζεται από τον Κυβερνήτη, του οποίου καθήκον θα είναι να εκλέγει το πρόσωπο το οποίο φαίνεται σ αυτόν ότι απολαμβάνει την υποστήριξη της πλειονότητας των μελών της Συνέλευσης.

Άλλοι Υπουργοί.

30. Οι άλλοι Υπουργοί θα διορίζονται από τον Κυβερνήτη μεταξύ των μελών της Συνέλευσης, με τη σύσταση του Πρωθυπουργού. Εξαίρεση θα αποτελεί:

Ο Υπουργός για τις Τουρκικές Κυπριακές Υποθέσεις.

31. Ο Υπουργός αυτός θα διορίζεται από τον Κυβερνήτη κατά την κρίση του μεταξύ των μελών της Συνέλευσης που εκλέγονται από τους Τούρκους Κυπρίους ψηφοφόρους. Θα είναι υπεύθυνος για αξίωμα που θα επιλαμβάνεται των Τουρκικών Κυπριακών υποθέσεων.

Το Υπουργικό Συμβούλιο.

32. Το Υπουργικό Συμβούλιο θα αποτελείται από τον Αρχιυπουργό, τον Υπουργό για τις τουρκικές Υποθέσεις και των άλλων Υπουργών που θα διορίζονται ως υπεύθυνοι στα αναφερόμενα κατωτέρω Υπουργεία. Ο Αρχιυπουργός θα τηρεί τον Κυβερνήτη ενήμερο για την πολιτική του Υπουργικού Συμβουλίου. Θα υπάρξει Γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου.

Τα Υπουργεία.

33. Επιπρόσθετα με το Γραφείο του Αρχιυπουργού, προτείνεται, όπως στην πρώτη Κυβέρνηση ο Αρχιυπουργός είναι επίσης υπεύθυνος Υπουργείου Ανάπτυξης. Κατωτέρω είναι τα άλλα Υπουργεία, εκτός από το Γραφείο Τουρκικών Κυπριακών Υποθέσεων:

Υπουργείο Εσωτερικών και Τοπικής Κυβέρνησης.

Υπουργείο Οικονομικών.

Υπουργείο Συγκοινωνιών και Εργων.

Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών.

Υπουργείο Φυσικών Πόρων.

34. Μια απλή δοκιμή της πραγματικότητας της αυτοκυβέρνησης υπό το Σύνταγμα είναι να ταξινομηθούν τα τμήματα και οι κλάδοι της Κυβέρνησης, που υφίστανται σήμερα στην Κύπρο και οι οποίοι δυνατό να αναμένεται ότι θα περιέλθουν υπό τον έλεγχο των Υπουργείων αυτών, τα οποία θα είναι υπεύθυνα μέσω των Υπουργών τους προς την εκλεγμένη Συνέλευση. Η Κυπριακή Κυβέρνηση έχει καταρτίσει προσωρινό κατάλογο, που δείχνει μια κατάλληλη κατανομή των υφισταμένων τμημάτων και κλάδων μεταξύ των Υπουργείων που προτείνονται. Ο κατάλογος αυτός επισυνάπτεται ως πίνακας στην περίληψη αυτή.

35. Θα είναι στην εξουσία της Νομοθετικής Συνέλευσης να τροποποιεί με νόμο τον αριθμό και τα λειτουργήματα των πιο πάνω Υπουργείων.

36. Ένας Μόνιμος Γραμματέας, ο οποίος θα είναι δημόσιος λειτουργός, θα εξασκεί επίβλεψη σε κάθε Υπουργείο που θα υπόκειται στη γενική διεύθυνση του Υπουργού.

Αλλαγή Κυβέρνησης.

37. Αν πεισθεί ότι ο Αρχιυπουργός δεν απολαμβάνει πλέον της υποστήριξης της πλειονότητας των μελών, ο Κυβερνήτης μπορεί να τον απαλλάξει από το αξίωμα του. Αυτός θα δικαιούται να ζητήσει από τον Κυβερνήτη να διαλύσει τη Συνέλευση, για να δοκιμάσει τις απόψεις των εκλογέων, αν δε δεν υπάρχει ειδικός λόγος για το δημόσιο συμφέρον, ο Κυβερνήτης θα διαλύσει στη συνέχεια τη Συνέλευση.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ.

38. Κανένας νόμος ή εκτελεστική πράξη θα συγκρούεται με τα ακόλουθα δικαιώματα:

Θρησκεία.

39. Κάθε πρόσωπο θα δικαιούται σε ελεύθερη ενάσκηση οποιουδήποτε δόγματος ή θρησκευάτος.

Ιδρύματα και Σχολεία.

40. Πρόσωπα που ενεργούν ατομικά, μαζί με άλλα ή ως κοινότητα θα δικαιούνται να διατηρούν, με δικές τους δαπάνες, σχολεία και φιλανθρωπικά θρησκευτικά και εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Γλώσσα.

41. Κάθε πρόσωπο θα δικαιούται στην ελεύθερη χρήση οποιασδήποτε γλώσσας.

Μη διάκριση.

42. Δεν θα υπάρχει διάκριση εναντίον οποιουδήποτε προσώπου λόγω γέννησης, εθνικότητας, γλώσσας, φυλής ή θρησκεύματος.

Απαλλοτρίωση.

43. Κανένα πρόσωπο θα στερείται της παρουσίας του με αναγκαστική εξουσία, εκτός αν αυτό γίνεται για δημόσιους σκοπούς και εκτός αν καταβάλλεται δίκαιη αποζημίωση.

Προσφυγή στα Δικαστήρια.

44. Θα υπάρχει ισότητα προσφυγής στα δικαστήρια για κάθε πρόσωπο.

Τουρκικές Κυπριακές Υποθέσεις.

45. Η Νομοθετική Συνέλευση δεν μπορεί να θεσπίζει οποιονδήποτε Νόμο, ο οποίος αφορά οποιονδήποτε ζήτημα αποκλειστικά τουρκικού Κυπριακού ενδιαφέροντος, εκτός αν το υποστηρίζουν τα δυο τρίτα των Τουρκικών.

Δικαστήρια.

46. Τα ανεξάρτητα δικαστήρια, στα οποία μπορεί να παρπέμπονται παράπονα για την παραβίαση των πιο πάνω δικαιωμάτων, θα είναι το Ανώτατο Δικαστήριο στην περίπτωση νομοθετικών πράξεων και το Δικαστήριο Εγγυήσεων, στην περίπτωση εκτελεστικών πράξεων. Τα δικαστήρια αυτά επωμίζονται βαρεία ευθύνη, αλλά όχι ευθύνη η οποία μπορεί να θεωρηθεί πολύ βαρεία για τον Κυπριακό δικαστικό κλάδο, ο οποίος απολαμβάνει μεγάλης φήμης για την ευσυνείδητη εκτέλεση των καθηκόντων του.

Αφ' ετέρου με προέδρους οι οποίοι λόγω της

προέλευσης τους δεν είναι δεσμευμένοι, είτε με την μια είτε με την άλλη κοινότητα στα μάτια του κοινού και με ίσον αριθμό Ελλήνων Κυπρίων ως μελών, δεν υπάρχει λόγος φόβου ως προς την εμπιστοσύνη στην αμεροληψία των δικαστών.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗ

47. Σαν συνέπεια της επιφύλαξης των εξουσιών που αναφέρονται πιο πάνω (παράγραφος **5**) ο Κυβερνήτης θα κρατεί στα χέρια του όλα τα ζητήματα που σχετίζονται σαφώς με τις Εξωτερικές Υποθέσεις, την Αμυνα και την Εσωτερική Ασφάλεια όπως είναι ο Έλεγχος των Ενόπλων Δυνάμεων, της Αστυνομίας, των φυλακών και οι σχέσεις με ξένα κράτη. Επιπρόσθετα τα ακόλουθα είναι άλλα ζητήματα, τα οποία γενικά θα εμπίπτουν μέσα στον έλεγχο του:

(α) Η εισαγωγή εμπορευμάτων.

(β) Η μετανάστευση, η πολιτογράφηση και η έκδοση διαβατηρίων.

(γ) Η ναυσιπλοΐα και οι αεροπορικές υπηρεσίες και υπηρεσίες ασυρμάτου μεταξύ της Κύπρου και άλλων χωρών.

48. Δυνατόν επίσης να υπάρχουν ζητήματα, που κανονικά εμπίπτουν μέσα στο αυτοκυβερνώμενο πεδίο, τα οποία ο Κυβερνήτης δυνατό να οφείλει να εκπληρώνει σε μερικούς τόπους και σε μερικές περιπτώσεις, υπό την έννοια ότι επηρεάζουν τα επιφυλασσόμενα θέματα. Αλλά θα ήταν διαστροφή να υποβάλει κάποιος ότι σε πολλές περιπτώσεις το αυτοκυβερνώμενο πεδίο θα υφίσταται εισβολή κατά τέτοιο τρόπο. Επί πλέον, ο Κυβερνήτης θα έχει την εξουσία να καλεί τη Συνέλευση να παραλαμβάνει από αυτόν οποιοδήποτε ειδικό νομοθετικό έργο, το οποίο άν και τυπικά βρίσκεται μέσα στο επιφυλγμένο πεδίο του, μπορεί αυτός να αναθέτει καταλληλα στην πλευρά που αυτοκυβερνάται. Ο Λόρδος Ράντγκλιφ ελπίζει, ότι εφ' όσον η εμπιστοσύνη θα μεγαλώνει, η εξουσία αυτή

θα μπορούσε να χρησιμοποιείται ολοένα και περισσότερο.

Διατάξεις.

49. Ο Κυβερνήτης θα έχει την εξουσία να θεσπίζει τέτοιες διατάξεις, τις οποίες θεωρεί αναγκαίες για σκοπούς που σχετίζονται με ζητήματα που επιφυλάσσονται σ αυτόν. Οι τέτοιες διατάξεις θα προλογίζονται από δήλωση, ότι είναι αναγκαίες για τις εξωτερικές υποθέσεις, την άμυνα και την εσωτερική ασφάλεια. Ο Κυβερνήτης θα έχει Νομικό Γραμματέα, ο οποίος θα πρέχει σ αυτόν νομική συμβουλή όσον αφορά την άσκηση των εξουσιών που επιφυλάσσονται σ αυτόν. Δεν θα έχει εξουσία να εξευρίσκει χρήματα με φορολογία. Οι διατάξεις του μπορούν να μη εγκρίνονται από την αυτής Μεγαλειότητα στην περίπτωση δε αυτή παύουν να ισχύουν.

Η Επιτροπή Αμυνας.

50. Η Επιτροπή αυτή, η οποία θα τελει κάτω από την προεδρία του Κυβερνήτη, θα τον συμβουλεύει αναφορικά με τα ζητήματα του Κυβερνήτη. Τα μέλη θα περιλαμβάνουν τον Αναπληρωτή Κυβερνήτη, το Νομικό Γραμματέα και αντιπροσώπους των Ενόπλων Δυνάμεων που βρίσκονται στην Κύπρο.

Περιορισμοί και Εγγυήσεις.

51. Όταν θεσπίζει οποιοσδήποτε διατάξεις ή εξουσιοδοτεί οποιανδήποτε εκτελεστική πράξη σε σχέση με τα ζητήματα του Κυβερνήτη, ο Κυβερνήτης πρέπει να έχει κατά νουν τους περιορισμούς και τις εγγυήσεις, οι οποίες εκτίθενται πιο πάνω (παράγραφοι **38-46**). Η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου Εγγυήσεων θα επεκτείνεται σε εκτελεστικές πράξεις που αφορούν ζητήματα του Κυβερνήτη.

ΜΙΚΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

52. Το λειτουργήμα του συμβουλευτικού αυτού συστήματος θα είναι να εναρμονίζει τις σχέσεις μεταξύ των δυο πλευρών της Κυβέρνησης και να συζητεί ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος. Εκτός από τον Κυβερνήτη ο οποίος θα προεδρεύει, οι ακόλουθοι θα είναι μέλη:

Αυτοκυβερνώμενη πλευρά.

Ο Αρχιυπουργός.

Ο Υπουργός για τις Τουρκικές Κυπριακές Υποθέσεις.

Άλλος Υπουργός που τον οποίο συνιστά ο Αρχιυπουργός.

Ο Γενικός Εισγγελέας.

Πλευρά Κυβερνήτη

Ο Νομικός Γραμματέας.

Στρατιωτικό μέλος της Επιτροπής Αμυνας.

Η Νομική Υπεπιτροπή.

53. Η Μόνιμη αυτή Επιτροπή του Μικτού Συμβουλίου, που αποτελείται από το Νομικό Γραμματέα και το Γενικό Εισαγγελέα, θα αποφασίζει σε ποιες διώξεις για ποινικά αδικήματα θα προβαίνει ο Νομικός Γραμματέας (εφ όσον σχετίζονται με ζητήματα του Κυβερνήτη) και σε ποιες ο Γενικός Εισγγελέας (εφ όσον σχετίζονται με ζητήματα της αυτοκυβερνώμενης πλευράς). Θα διορισθεί Διευθυντής Δημοσίων Ποινικών Διώξεων, ο οποίος θ ενεργεί ως σύνδεσμος μεταξύ της Αστυνομίας και της Υπεπιτροπής.

ΤΟ ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ.

Δικαιοδοσία.

54. Το Ανώτατο Δικαστήριο θα δικάζει όλες τις υποθέσεις στις οποίες διαμφισβητείται το έγκυρο οποιουδήποτε Νόμου της Συνέλευσης το οποίο θεωρείται ως αντίθετο με τις διατάξεις του Συντάγματος. Δεν θα λειτουργεί ως δεύτερη Βουλή, που θα έχει γενική δικαιοδοσία στο νομοθετικό έργο της Συνέλευσης, αλλά θα έχει ευθύνη πρόμοια με εκείνη που έχει η δικαστική εξουσία σε πολλές άλλες χώρες, περιλαμβανομένων των Ηνωμένων Πολιτειών και της Αυστραλίας, δηλαδή την ευθύνη να αποφασίζει κατά πόσον ειδικές νομοθετικές πράξεις οι οποίες διαμφισβητούνται, είναι έγκυρες ή άκυρες σύμφωνα με το Σύνταγμα.

55. Εφεση εναντίον αποφάσεως του Ανωτάτου Δικαστηρίου μπορεί να γίνει στη Δικαστική Επιτροπή Ανακτοσυμβουλίου.

Σύνθεση.

56. Το Ανώτατο Δικαστήριο θα αποτελείται από τον Αρχιδικστή, ως Πρόεδρο και δυο άλλους Δικαστές, ένα Έλληνα Κύπριο και ένα Τούρκο Κύπριο. Ο Αρχιδικαστής θα διορίζεται από τον Κυβερνήτη ύστερα πό συνεννόηση μέ τον Αρχιυπουργό και δεν πρέπει να είναι ούτε Κύπριος ιθαγενής ούτε κάτοικος της νήσου κατά το χρόνο του διορισμού του. Η σημερινή σύνθεση του Ανωτάτου Δικαστηρίου θα διατηρηθεί έτσι.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΕΓΓΥΨΕΩΝ.

Λειτουργία.

57. Το Δικαστήριο αυτό θα ερευνά οποιαδήποτε παράπονα σε σχέση με τις κυβερνητικές πράξεις (εκτός από Νόμους της Συνέλευσης), οι οποίες

φέρονται να παραβιάζουν θεμελιώδη δικαιώματα, τα οποία εγγυάται το Σύνταγμα. Δεν θα υπάρχει έφεση εναντίον των αποφάσεων του. Παράπονα μπορούν να παραπέμπονται στο Δικαστήριο αυτό από άτομα, συνδέσμους ή σωματεία. Η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου να επεκτείνεται σε πράξεις της Κυβέρνησης που αφορούν ζητήματα του Κυβερνήτη εκτός σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η διεξαγωγή ερευνών θα έθετε σε κίνδυνο τα συμφέροντα της άμυνας ή της δημόσιας ασφάλειας. Αν το Δικαστήριο βρει ότι ένα παράπονο είναι βάσιμο, θα έχει την εξουσία είτε να προβαίνει σε δήλωση αναγνώρισης δικιώματος, είτε να ακυρώνει την πράξη της Κυβέρνησης, σχετικά με την οποία υπάρχει παράπονο ή να προβαίνει σε συστάσεις για τη λήψη επανορθωτικών μέτρων από το οικείο Τμήμα. Το Δικαστήριο θα έχει εξουσία να επιδικάζει αποζημίωση από το Δημόσιο Ταμείο.

Σύνθεση.

58. Τα μέλη του Δικαστηρίου θα διορίζονται από τον Κυβερνήτη ύστερα από συνεννόηση με τον Αρχιυπουργό και τον Αχιδικαστή. Θα γίνονται τέτοιες διευθετήσεις, ώστε τα μέλη να περιλαμβάνουν ίσον αριθμό Ελλήνων και Τούρκων Κυπρίων και ώστε ο Πρόεδρος να μη είναι ούτε Έλληνας Κύπριος ούτε Τούρκος Κύπριος. Κανένας Υπουργός και κανένας δημόσιος λειτουργός, εκτός από το δικαστικό κλάδο θα διορίζεται ως μέλος του Δικαστηρίου.

ΕΙΔΙΚΟΙ ΤΟΥΡΚΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ.

59. Αν κατά οποιονδήποτε χρόνο τα δυο τρίτα ή πλέον των δυο τρίτων των Τουρκικών Κυπριακών μελών της Συνέλευσης και τα δυο τρίτα ή πλέον των δύο τρίτων των μελών του Συμβουλίου του Εβκάφ υποβάλουν αίτηση στον Κυβερνήτη για τροποποίηση των νόμων που αναφέρονται στο κεφάλαιο **6 (7)** πιο πάνω, ο Κυβερνήτης

μπορεί να θεσπίσει κανονισμό που να επιφέρει τις τέτοιες τροποποιήσεις, νοουμένου ότι είναι πεπεισμένος ότι το Νομοσχέδιο που προνοεί για τέτοιες τροποποιήσεις είναι απίθανο να ψηφισθεί από τη Συνέλευση.

ΔΙΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΑ

60. Υπάρχουν δυο δραστηριότητες, για τις οποίες η Κυβέρνηση της Κύπρου ενδιαφέρεται τώρα αμέσως, αλλά τις οποίες δεν είναι δυνατό να προσαρμόσει μέσα στο γενικό σχέδιο της αυτοκυβέρνησης χωρίς να εκθέσει σε κίνδυνο τη βάση της δίκαιης προστασίας της κάθε κοινότητας.

Ραδιοφωνία.

61. Οι υπηρεσίες πληροφοριών και δημοσίων σχέσεων γενικά θα περιέλθουν στην αυτοκυβερνώμενη πλευρά, ο δε Κυβερνήτης δυνατό να ιδρύσει ανεξάρτητη υπηρεσία πληροφοριών σε σχέση με το επιφυλαγμένο πεδίο του. Η ραδιοφωνία δεν εναρμονίζεται με το σχέδιο αυτού του διαχωρισμού. Αφ' ετέρου η ραδιοφωνία πρέπει να παραμείνει ανεπηρέαστη από την επίδραση των κομματικών ή πολιτικών αντεγκλήσεων, καθώς επίσης και από οποιαδήποτε τάση επίδειξης εύνοιας υπέρ μιας κοινότητας σε βάρος της άλλης. Ενα προνομιούχο δημόσιο Ίδρυμα, στις γραμμές του Μπι- Μπι-Σι, είναι αναγκαίο, για να διατηρεί δίκαιη ισορροπία μεταξύ των συμφερόντων και των απαιτήσεων των διαφόρων κοινοτήτων και να διασφαλίζει, όπως η δημόσια αυτή υπηρεσία είναι γνήσια απαλλαγμένη από εξωτερικό έλεγχο είτε από τον Κυβερνήτη, είτε από οποιαδήποτε άλλη πολιτική αρχή.

62. Ενα Βρετανικό Ραδιοφωνικό Ίδρυμα θα ήταν υπεύθυνο για ραδιοφωνία με ήχο ή τηλεόραση για λήψη από το κοινό της Κύπρου. Θα λειτουργούσε ως υπηρεσία

δημόσιου μονοπωλίου σύμφωνα με χάρτη, που θα ορίζει το καθήκον της, όπως διαξάγει τις εκπομπές της με αμερόληπτη προσοχή προς το συμφέρον και σύμφωνα με τις κλείσεις των διαφόρων κοινοτήτων.

Ο έλεγχος του Ιδρύματος και η κυριότητα του ενεργητικού του θα περιήρχοντο στα χέρια Συμβουλίου από πέντε Επιτρόπους, δυο Έλληνες Κύπριους, δυο Τούρκους και ένα Πρόεδρο, ο οποίος δεν πρέπει να είναι ούτε Έλληνας Κύπριος, ούτε Τούρκος Κύπριος. Οι επίτροποι θα διορίζονται από τον Κυβερνήτη έπειτα από συνεννόηση με τον Αρχιεπίσκοπο.

63. Οι διευθετήσεις αυτές για το μέλλον της Ραδιοφωνίας, οι οποίες προνοούν ίσην αντιπροσώπευση των δυο κυρίων κοινοτήτων στο σώμα ελέγχου της υπηρεσίας αποτελούν ουσιώδες χαρακτηριστικό της κατανομής των εξουσιών σύμφωνα με το Σύνταγμα, καθώς επίσης και διασφάλιση των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, ως και άλλες πλέον φανερές διατάξεις.

64. Οικονομικά της Κυπριακής Ραδιοφωνικής Υπηρεσίας. Το Ίδρυμα θα είχε τις προσόδους του από τις άδειες ραδιοφώνων και θα μπορούσε να δέχεται διαφημίσεις για μετάδοση, αν οι Επίτροποι αποφάσιζαν έτσι. Οι δαπάνες του Ιδρύματος θα χρεώνονταν έναντι των εισπραξιών από αυτές τις πηγές. Δεδομένου ότι πρόκειται, χωρίς συζήτηση, για υπηρεσίες για το λαό της Κύπρου, το έλλειμμα, το οποίο θα προέκυπτε (αν προέκυπτε οποιονδήποτε έλλειμμα) θα επεβάρυνε τις δημόσιες προσόδους, όπως συμβαίνει με τις δαπάνες της Κυπριακής Ραδιοφωνικής Υπηρεσίας σήμερα.

65. Το Ίδρυμα θα υπέβαλλε στον Κυβερνήτη προϋπολογισμό των προσόδων και των δαπανών του για κάθε χρόνο, τον οποίο αυτός θα μελετούσε από κοινού με τον Υπουργό των Οικονομικών και τον Υπουργό για

τις Τουρκικές Κυπριακές Υποθέσεις. Μετά την έγκριση του προϋπολογισμού του, ο Κυβερνήτης αν προέκυπτε έλλειμμα, θα έστελλε στον Υπουργό των Οικονομικών ένταλμα με το οποίο θα πιστοποιούσε το αναγκαίο ποσό.

Δικοινοτική Παιδεία.

66. Αυτή είναι η δεύτερη σημερινή κυβερνητική δραστηριότητα, η οποία χρειάζεται ειδική μεταχείριση κι αφορά μόνο εκείνα τα ιδρύματα, όπως την Αγγλική Σχολή Αρρένων Λευκωσίας, την Αμερικανική Ακαδημία Αρρένων Λάρνακας και τα κολλέγια εκπαίδευσης Δασκάλων. Τα Ιδρύματα αυτά δεν εξυπηρετούν αποκλειστικά οποιαδήποτε κοινότητα.

Η μόρφωση, η οποία προσφέρεται από τις δικοινοτικές σχολές επιζητείται πολύ σήμερα από τους γονείς, δεν μπορεί δε έντιμα να θεωρηθεί ως ανταγωνιζόμενη τα χωριστά συστήματα, που ακολουθούνται στις πολυάριθμες Ελληνικές και τουρκικές κυπριακές σχολές Μέσης Παιδείας. Παραμένει ως μια ελπιδοφόρα οδός προς μετριασμε των κοινωνικών διαχωρισμών, οι οποίοι βρίσκονται στη ρίζα του προβλήματος της Κύπρου, εκείνοι δε που εισέρχονται στο δρόμο αυτό, πράττουν έτσι ύστερα από ελεύθερη εκλογή των γονιών τους.

Ο κλάδος αυτός της Παιδείας παρέχει πολύτιμο συμπλήρωμα στα άλλα χωριστά συστήματα, αλλά δεν εναρμονίζεται με το σχέδιο, το οποίο φαντάζεται κάποιος όσον αφορά τη μεταβίβαση του υπόλοιπου της παιδείας σε ένα Ελληνικό Κυπριακό Τμήμα παιδείας αφ ενός και σε Γραφείο για τις Τουρκικές Κυπριακές υποθέσεις αφ ετέρου. Η λύση έγκειται στην τοποθέτηση των διακοινοτικών σχολών κάτω απο ανεξάρτητο Συμβούλιο.

67. Συμβούλιο Διακοινοτικής Παιδείας θα διατηρεί και αναπτύσσει τις ευκολίες της εκπαίδευσης στη βάση, στην οποία οι τέτοιες ευκολίες είναι διαθέσιμες προς τις διάφορες

κοινότητες, χωρίς διάκριση.

Θα αναλάβει την ευθύνη για την Αγγλική Σχολή, το Τεχνικό Ινστιτούτο Κύπρου και τα Κολλέγια Εκπαίδευσης Δασκάλων, και θα βοηθά άλλα σχολεία, τα οποία αν και δεν θα συντηρούνται από το Συμβούλιο, θα παρέχουν μόρφωση για όλες τις κοινότητες.

Θα προάγει επίσης σχέδια βοήθειας για ανώτερη εκπαίδευση εκτός της Κύπρου. Το Συμβούλιο θα αποτελείται από ένα Έλληνα Κύπριο, ένα Τούρκο Κύπριο και ένα Πρόεδρο, ο οποίος δεν θα είναι ούτε Έλληνας Κύπριος, ούτε Τούρκος Κύπριος.

68. Χρηματοδότηση Διοακοινοτικής Παιδείας. Αν και πρόκειται για υπηρεσίες για το καλό των Κυπρίων, η υπηρεσία αυτή είναι συμπληρωματική μάλλον παρά ουσιώδης. Επί πλέον, θα βρίσκεται εκτός του ελέγχου της Συνέλευσης και του Υπουργικού Συμβουλίου. Συνιστάται, όπως ολόκληρα τα αναγκαία ποσά για αυτήν εξευρίσκονται από πόρους του Ηνωμένων Βασιλείου ως συμπλήρωμα των ποσών, τα οποία παρεσχέθησαν ήδη ή για τα οποία δόθηκε υπόσχεση για την οικονομική ανάπτυξη της Κύπρου.

Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ.

Η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας.

69. Οι διορισμοί, προαγωγές, τερματισμοί διορισμών κλπ. λειτουργούν στη Δημόσια Υπηρεσία (εκτός από μέλη των Δυνάμεων της Αυτής Μεγαλειότητας, της Αστυνομίας και της Υπηρεσίας Φυλακών) θα βρίσκονται στα χέρια του Κυβερνήτη που ενεργεί σύμφωνα με τις συστάσεις Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας. Τα μέλη της Επιτροπής θα διορίζονται από τον Κυβερνήτη ύστερα από συνεννόηση με τον Αρχιυπουργό, ο δε Κυβερνήτης θα υποδεικνύει κατά την κρίση του το μέλος, το οποίο θα είναι ο Πρόεδρος. Μέλη της Συνέλευσης και Δημόσιοι Λειτουργοί δεν μπορούν να είναι μέλη της Επιτροπής.

70. Κανονισμοί μπορούν να θεσπίζονται από τον Κυβερνήτη, σε συνεννόηση με τον Αρχιυπουργό και τον Πρόεδρο της Επιτροπής αναφορικά με την άσκηση των λειτουργιών της Επιτροπής, νοουμένου ότι:

(α) Η Επιτροπή θα διατηρεί πάντοτε δίκαιο ισοζύγιο μεταξύ των απαιτήσεων των μελών των διαφόρων κοινοτήτων, όπως παρασχεθούν σ αυτά ευκαιρίες στη δημόσια υπηρεσία, εφ' όσον οι ανάγκες της υπηρεσίας το επιτρέπουν.

(β) Σε περίπτωση ίσων προσόντων ένας υποψήφιος Τοπικής προέλευσης, θα προτιμάται όταν μελετάται η πρόσληψη προσωπικού στη δημόσια υπηρεσία.

71. Ειδικές θέσεις. Ο Γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου, οι Μόνιμοι Γραμματείς των Υπουργείων και ορισμένοι άλλοι λειτουργοί, που προορίζονται για θέσεις σχετικής σπουδαιότητας θα διορίζονται από τον Κυβερνήτη ύστερα από συνεννόηση με τον Αρχιυπουργό και τον Πρόεδρο της Επιτροπής.

Ο Γενικός Ελεγκτής.

72. Ένας Γενικός Ελεγκτής θα διορίζεται από τον Κυβερνήτη, ύστερα από συνεννόηση με τον Αρχιυπουργό. Θα ελέγχει τους λογαριασμούς των τμημάτων και των γραφείων της Κυβέρνησης, εκτός από εκείνους, οι οποίοι σχετίζονται με τα ζητήματα του Κυβερνήτη, και θα υποβάλλει ετήσια έκθεση προς τη Συνέλευση.

Γενικός Εισαγγελέας.

73. Ο Γενικός Εισαγγελέας, ο οποίος μπορεί να είναι μέλος της Συνέλευσης, θα διορίζεται από τον Κυβερνήτη με τη σύσταση του Αρχιυπουργού. Θα είναι υπεύθυνος για την παροχή συμβουλών προς το

Υπουργικό Συμβούλιο και τους Υπουργούς σε νομικά θέματα που αφορούν τα ζητήματα της αυτοκυβέρνησης και για τα νομικά διαβήματα σχετικά με αυτά. Θα παρέχει επίσης τη συμβουλή του προς τον Κυβερνήτη, αν ζητηθεί.

Υποχρεώσεις προς Δημόσιους Λειτουργούς.

74. Οι οικονομικές διτάξεις, που αριθμούνται πιο κάτω περιλαμβάνουν τη διασφάλιση, όπως οι υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβάσεις προς Δημόσιους Λειτουργούς (εκτός από εκείνους, οι οποίοι απασχολούνται στην Κυβερνητική πλευρά) σε σχέση με την πληρωμή μισθών, επιδομάτων και συντάξεων, θα αποτελούν υποχρεωτική επιβάρυνση στις κυπριακές προσόδους.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ.

Η Επιτροπή Δικαστικής Υπηρεσίας.

75. Οι διορισμοί, προαγωγές, τερματισμοί διορισμών κλπ. δικαστών (εκτός από τους Δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου) και δικαστικών λειτουργών θα βρίσκονται στα χέρια του Κυβερνήτη, ο οποίος ενεργεί σύμφωνα με τις συστάσεις μιας Επιτροπής Δικαστικής Υπηρεσίας, που αποτελείται από:

(i) Τον Αρχιδικαστή.

(ii) Το Γενικό Εισαγγελέα.

(iii) Τον Πρόεδρο της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας.

(iv) Δυο πρόσωπα που διορίζονται από τον Κυβερνήτη.

76. Η Επιτροπή πάντοτε θα κρατεί δίκαιο ισοζύγιο μεταξύ των απαιτήσεων των μελών των διφόρων κοινοτήτων, όπως παρέχονται σε αυτά ευκαιρίες στη δικαστική υπηρεσία, εφ' όσον οι

ανάγκες της υπηρεσίας το επιτρέπουν.

77. Όταν μελετάται η πρόσληψη δικαστών, η Επιτροπή θα δίδει προτεραιότητα σε υποψηφίους τοπικής προέλευσης όταν τα άλλα προσόντα είναι ίσα.

Διοίκηση των Δικαστηρίων.

78. Ο Αρχιδικαστής θα είναι υπεύθυνος για τη διεξαγωγή των δικαστικών υπηρεσιών και για τις μεταθέσεις δικαστών και δικαστικών λειτουργών.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Το Κυπριακό Ταμείο.

79. Η διαρχία, η οποία είναι το αποτέλεσμα της επιφύλαξης των εξουσιών σχετικά με την άμυνα και την εσωτερική ασφάλεια, απαιτεί όπως υπάρχουν δυο χωριστά δημόσια ταμεία για την Κύπρο.

Το πρώτο, το οποίο θα είναι το προϊόν των διαθέσιμων Κυπριακών προσόδων, οι οποίες θα προέρχονται και χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τις αποφάσεις της αυτοκυβερνώμενης Συνέλευσης και των Υπουργών, θα είναι γνωστόν ως το Κυπριακό Πάγιο Ταμείο. Ο Υπουργός των Οικονομικών θα συντάσσει ετήσιο προϋπολογισμό των προσώπων και των δαπανών, ο οποίος μετά τη έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο, θα κατατίθεται ενώπιον της Συνέλευσης.

80. Οι Μόνιμες Επιβαρύνσεις στο Ταμείο θα περιλαμβάνουν τα ακόλουθα (η εισφορά για κάλυψη του ελλείμματος, αν υπάρχει τέτοιο έλλειμμα, στον Προϋπολογισμό της ραδιοφωνίας έχει ήδη μνημονευθεί):

(α) Τους μισθούς και τις αμοιβές του Αρχιδικαστή και των άλλων δικαστών, του Γενικού Εισαγγελέα, του Γενικού Ελεγκτή και ορισμένων άλλων λειτουργών που διορίζονται από τον Κυβερνήτη σύμφωνα με το Σύνταγμα.

(β) Τα ποσά που απαιτούνται για να πληρώνονται οι μισθοί του Κυβερνήτη και του Αναπληρωτή Κυβερνήτη και τα έξοδα της επίσημης διαμονής τους.

(γ) (Εισφοράν από **10.000** λίρες στην Αυτοκρατορική Άμυνα (το ίδιο ονομαστικό ποσό π[ου υπάρχει σήμερα)

(δ) Τα ποσά, που απαιτούνται όπως αντιμετωπίζονται οι υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβάσεις σε δημόσιους λειτουργούς (στην Αστυνομία και άλλους λειτουργούς που απασχολούνται στο επιφυλαγμένο πεδίο του Κυβερνήτη).

81. Εισφορά Εσωτερικής Ασφάλειας. Επιπρόσθετα, θα πληρώνεται από το Ταμείο εισφορά από **750.000** λίρες έναντι των δαπανών της αστυνομικής Δύναμης και της Υπηρεσίας Φυλακών, ποσό το οποίο είναι ισοδύναμο με τις δαπάνες για τις υπηρεσίες αυτές μέσα στο **1954**. Το υπόλοιπο των μελλοντικών ετήσιων δαπανών των υπηρεσιών αυτών, το οποίο θα καλύπτεται από την πλευρά του Κυβερνήτη, υπολογίζεται σε **2.250.000** λίρες περίπου, μη λαμβανομένων υπόψη των ειδικών δαπανών οι οποίες δεν θα επαναληφθούν όταν η κατάσταση έκτακτης ανάγκης περάσει και εξαιρουμένων των κεφαλαιουχικών δαπανών στη στέγαση, η οποία δυνατό να απαιτήσει άλλα **5.000.000** μέσα στα προσεχή πέντε χρόνια.

Το ποσό της εισφοράς ορίστηκε αφού λήφθηκε υπόψη το γεγονός ότι η Εσωτερική Ασφάλεια είναι τακτική και αναγκαία υπηρεσία για μια πολιτισμένη Κυβέρνηση και αφ' ετέρου από το γεγονός ότι ο έλεγχος της Αστυνομίας και της Υπηρεσίας Φυλακών δεν ανήκει στην αυτοκυβερνώμενη πλευρά.

82. Οικονομικά Τουρκικών Κυπριακών Υποθέσεων. Ένα ετήσιο ποσό θα επιβαρύνει το Κυπριακό Πάγιο Ταμείο για το προσωπικό του Γραφείου Τουρκικών Κυπριακών Υποθέσεων και την εκπλήρωση των λειτουργιών του. Το ποσό, για το οποίο θα γίνεται πρόνοια, θα συζητείται κατ' αρχήν από τον

Αρχιυπουργό και τον Υπουργό Τουρκικών Κυπριακών Υποθέσεων. Αν δεν επιτυγχάνεται συμφωνία, το ζήτημα θα παραπέμπεται στον Κυβερνήτη η απόφαση του οποίου θα είναι τελεωτική.

83. Γίνεται περαιτέρω ειδική πρόνοια όπως το ποσό που προνοείται για την Τουρκική Κυπριακή στοιχειώδη παιδεία κάθε χρόνο μη είναι μικρότερη ενός ποσού, που θα είναι ανάλογο με την πρόνοια για την Ελληνική Κυπριακή στοιχειώδη παιδεία, λαμβανομένου υπ όψη του αριθμού των μαθητών των δυο κοινοτήτων. Επί πλέον, το ποσό που προνοείται για την Τουρκική Κυπριακή Μέση Παιδεία, δεν πρέπει να είναι μικρότερο σε σύγκριση με το ποσό του τελευταίου χρόνου πριν από την εφαρμογή του Συντάγματος.

TAMEIO AMYNAS

84. Το δεύτερο Δημόσιο Ταμείο, που απαιτείται από το σύστημα της διαρχίας, θα ελέγχεται από τον Κυβερνήτη και θα εξυπηρετεί τους σκοπούς των λειτουργιών της Αμυνας και της Ασφάλειας που επιφυλάσσονται στον Κυβερνήτη.

Ο Κυβερνήτης θα συντάσσει προϋπολογισμό για τις δαπάνες από το το Ταμείο Αμυνας και θα το υποβάλλει προς έγκριση στον Υπουργό των Αποικιών.

Εκτός από τις εισφορές των **10.000** λιρών για την Αμυνα και των **750.000** λιρών για την Αστυνομία και τις φυλακές, οι οποίες θα γίνονται από την αυτοκυβερνώμενη πλευρά, ολόκληρες οι δαπάνες από το Ταμείο Αμυνας θα καλύπτονται, ως υποτίθεται, με εισφορές από τα Ταμεία του Ηνωμένου Βασιλείου, τα οποία, θα υποβασιάζουν επίσης ολόκληρη τη δαπάνη της διακοινοτικής εκπαίδευσης.

NOMOI EKΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ.

85. Η Αυτής Μεγαλειότης θα δικαιούται με διάταγμα σε Συμβούλιο να κηρύσσει την ύπαρξη

κατάστασης έκτακτης ανάγκης στην Κύπρο και να προνοεί για την ασφάλεια της δημόσιας τάξης, εφόδια και υπηρεσίες κατά τη διάρκεια της κατάστασης έκτακτης ανάγκης. Τέτοιο διάταγμα σε Συμβούλιο μπορεί να αναστέλλει όλες ή οποιεσδήποτε από τις διατάξεις του Συντάγματος και μπορεί να χορηγεί στον Κυβερνήτη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία στο αυτοκυβερνώμενο πεδίο.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΚΥΒΕΡΝΗΤΙΜΕΝΗ ΠΛΕΥΡΑ

Γραφείο Αρχιυπουργού

Γραφείο Υπουργικού Συμβουλίου, Επαρχιακή Διοίκηση, Γραφείου Λονδίνου, Πρωτόκολλο.

Υπουργείο Ανάπτυξης

Πρόγραμμα Ανάπτυξης

Γραφείο Για τις Τουρκικές Κυπριακές υποθέσεις.

Τουρκικές Κυπριακές Υποθέσεις, τουρκική παιδεία, σχέσεις με τουρκικά θρησκευτικά σώματα.

Υπουργείο Εσωτερικών και Τοπικής Κυβέρνησης.

Νομικές και Δικαστικές Υποθέσεις, Επίσημος Παραλήπτης και Πρωτοκολλητής, Τοπικές Αρχές, Πολεοδομία και Στέγαση, Υπηρεσία Πληροφοριών και Δημόσιες Σχέσεις, Τουρισμός, Αρχιαιότητες, Τυπογραφείο.

Σημείωση: Μερικές απόψεις των Υπηρεσιών που περιλαμβάνονται ανωτέρω (π.χ. η εισαγωγή εμπορευμάτων και οι αεροπορικές υπηρεσίες μεταξύ Κύπρου και άλλων χωρών) θα εμπίπτουν γενικά στον

έλεγχου του Κυβερνήτη ως επηρεάζουσες τις εξωτερικές υποθέσεις ή άλλα επιφυλασσόμενα ζητήματα.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Προυπολογισμός, εσωτερικές πρόσοδοι, αρχιταμείο, ελεγκτικό τμήμα.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Οικονομική Πολιτική, Τράπεζες, Δασμοί και φόροι, εμπόριο και βιομηχανία, Επιτροπή Σιτηρών, τμήμα Συνεργατισμού.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΣΥΓΚΟΙΩΝΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ

Δημόσια Έργα, Δρόμοι, Οδικές μεταφορές, Λιμένες, αερολιμένες, Διοίκηση Λιμένων, αστική Αεροπορία, Ταχυδρομεία, σχέσεις με την Αρχή Εσωτερικών Τηλεπικοινωνιών.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Ελληνική παιδεία, Ιατρικό Τμήμα, Εργασία, Εσημερία, σχέσεις με Θρησκευτικά Σώματα.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

Γεωργία, Κτηνιατρική Υπηρεσία, Δάση, Ανάπτυξη Υδάτων, Κτηματολόγιο και Χωρομετρία, Γεωλογική Επισκόπηση, Μεταλλεία.